

Reguleringsordningen i det offentlige aftalesystem

FAKTA

Jørgen Steen Madsen, Nana Wesley Hansen, Anna Sonne Eriksen & Mikkel Mailand

Formålet med reguleringsordningen er at sikre en tilnærmelsesvis parallel lønudvikling i den private og den offentlige sektor. Derved kan det sikres, at de offentligt ansatte lønmæssigt følger med udviklingen i den private sektor, samtidig med at det offentlige arbejdsmarked ikke bliver lønførende. Den nuværende reguleringsordning blev aftalt ved overenskomstforhandlingerne i 1983 og er således med flere ændringer i beregningsgrundlaget undervejs næsten 30 år gammel.

Hovedprincippet er, at lønnen reguleres med 80 pct. af forskellen mellem de konstaterede lønstigninger fra den private til den offentlige sektor. Ordningen er opdelt i de to hovedområder med kommuner og regioner på den ene side og staten på den anden side, men principperne på de to områder er stort set identiske.

Reguleringen foretages en gang årligt – tidsmæssigt forskudt af hensyn til mulighederne for statistisk at opgøre de faktiske lønstigninger. En udmøntning (negativ eller positiv) beregnes på det regionale og kommunale område på basis af et gennemsnit af stigningstaksten i løn over 4 kvartaler. På det statslige område beregnes på basis af lønudviklingen fra august til august måned. Hvis der eksempelvis i den private sektor har været en lønstigning på 4 pct., mens lønudviklingen i den kommunale/regionale sektor er steget 3 pct., får de kommunalt og regionalt ansatte en regulering på 80 pct. af den ene procent, dvs. 0,8 pct. Hermed bliver den samlede lønstigning i regioner og kommuner på 3,8 pct. – svarende til 95 pct. af lønstigningen i den private sektor. Jo større lønforskellen

er mellem den private og den offentlige sektor, desto større virkning vil det få, at reguleringsordningen holder sig til de 80 pct.

Udmøntningen sker som regel pr. 1. april på det statslige område og pr. 1. oktober på det kommunale/regionale område (efter 2005). Udmøntningen bruges som oftest til at forøge de generelle lønstigninger, men kan også bruges til andre ting såsom at udbygge den lokale løndannelse.

Tabel 1: Faktisk udmøntning fra reguleringsordningen på det kommunale, det regionale og det statslige område

	KL	RLTN	STAT
1.4.2006			- 0,56 %
1.10.2006	1,00 %	1,00 %	
1.4.2007			0,10 %
1.10.2007	0,41 %	0,41 %	
1.4.2008			0,44 %
1.10.2008	1,47 %	1,47 %	
1.4.2009			0,03 %
1.10.2009	0,48 %	0,47 %	
1.4.2010	- 0,32 %	- 0,32 %	- 1,14 %
1.10.2010			
31.3.2011	- 1,23 %	- 1,22 %	- 1,46 %
1.1.2012	- 0,08 %	- 0,10 %	
1.4.2012			- 0,36 %
1.10.2012	- 0,05 %	- 0,07 %	

Kilder: KTO's hjemmeside www.kto.dk; Tal oplyst af OAO; Tal oplyst af Personalestyrelsen (nu Moderniseringsstyrelsen) Og KTO.

Reguleringsordningen som tema ved OK2008 og OK2011

I de seneste tiår har lønforskellene mellem det private og det offentlige arbejdsmarked været relativt begrænsede, og som oftest har det private været lønførende. Med udgangspunkt i den danske højkonjunktur og en politisering af overenskomstforhandlingerne frem til OK 2008 blev lønkravet imidlertid helt centralt. Ved OK 2008 aftalte man sig således ved de store forlig frem til lønstigninger, der svarede til samme niveau, som det man havde oplevet på det private arbejdsmarked i løbet af højkonjunktoren. Den globale finansielle krise, som slog igennem allerede kort tid efter afslutningen af OK 2008, bremsede imidlertid lønstigningstaksten i det private, og som følge heraf har lønstigningstaksten på det offentlige oversteget det private, og der var derfor meget diskussion om at de offentlige lønmodtagere ”skyldte” penge frem til OK 2011. Ved OK 2008 skønnede man godt nok på det kommunale/regionale område, at den aftalte lønstigning ville have en lille negativ udmøntning i 2009, men ellers forventede man en positiv udmøntning. Realiteten af reguleringsordningerne blev imidlertid en anden, som man kan se ud af ovenstående tabel.

På det regionale og kommunale område kom de aftalte generelle lønstigninger pr. 1. april 2008 først sent til udbetaling til en række organisationer på grund af konflikten på det offentlige aftaleområde, og derfor viste udmøntningen i 2009

sig at være positiv. Den finansielle krise vendte dog lønudviklingen på det private, og på den baggrund blev udmøntningen fra reguleringsordningen på det kommunale og regionale område negativ i oktober 2010. Da der ikke var aftalt nogen lønstigninger pr. samme dato, var der ikke noget at modregne i, og det kunne have betydet, at man skulle have sat de offentlige ansatte ned i løn på det kommunale og regionale område. Dette har hverken lønmodtagerorganisationerne eller arbejdsgiverne fundet formålsmæssigt, og derfor aftalte man sig frem til en anden løsning i slutningen af 2009. For det første besluttede man, at de offentligt ansatte på det kommunale og regionale område ikke skulle reguleres med de ellers aftalte procentsatser i løn pr. 1.4.2010. Mere præcist nedsatte man udmøntningen med 0,32 % for lønningerne i kommunerne. For det andet blev det besluttet, at man skulle betale det resterende af regningen ved de kommende OK 2011 forhandlinger.

På det statslige område oplevede man en meget moderat positiv udmøntning fra reguleringsordningen frem til 1. april 2009. Ved udmøntningen i april 2010 var der imidlertid tale om en negativ udmøntning på -1,14 %, som blev fratrukket de ellers aftalte generelle lønstigninger, hvorved de statsansatte oplevede en mere moderat samlet lønregulering. Udmøntningen har været negativ lige siden.

Separate reguleringsordninger i kommunerne og regionerne?

Allerede ved OK 2008 diskuterede de kommunale og regionale parter muligheden for at have to separate reguleringsordninger på henholdsvis det kommunale og regionale område. Ved OK 2008 nedsatte KL, RLTN, KTO og Sundhedskartellet i fællesskab en arbejdsgruppe, som skulle undersøge konsekvenserne ved en sådan ændring nærmere. På den baggrund fortsatte man i optakten til OK 2011 snakken om, at regionerne og kommunerne fremover skal have separate reguleringsordninger beregnet på egne datagrundlag for at tage højde for, at de to sektorer er uens i størrelse og beskæftiger forskellige personalegrupper med forskellig gennemsnitsløn. Under selve forhandlingerne på det regionale område kunne man dog ikke nå til enighed. Det blev dog aftalt, at der skulle laves et udrædningsarbejde i overenskomstperioden. Det blev endvidere aftalt, at skulle der aftales en reguleringsordning på det regionale område ved OK13, skulle den være separat.

Reguleringsordning som tema ved OK 2013

Helt afgørende bliver det dog om reguleringsordningen overlever OK 2013. Mens der ikke nævnes noget om reguleringsordningen i selve finansministeriets krav, fremgår det af pressemeddelelsen fra kravudvekslingen den 17. december 2012, at Finansministeriet finder, at ordningen 'har overlevet sig selv'. Problemet består ifølge Finansministeriet i, at lønnen i den offentlige sektor afkobles opgaveløsningen i sektoren selv og i stedet styres af udviklingen i den private sektor. Løn og produktivitetsudvikling i den offentlige sektor hænger dermed ikke sammen. De kommunale arbejdsgivere i KL giver derimod ikke udtryk for at have problemer med ordningen. Ordningen nævnes ikke eksplicit i deres debatoplæg og krav. Det fremføres blot, at den offentlige lønudvikling skal være i

balance med lønudviklingen i den private sektor. Som noget nyt har forhandlingsfællesskaberne på lønmodtagersiden en bevarelse af reguleringsordningen som et af deres krav.

FAOS

04.01.13